

PARAZİTOKRASİ: HETEROBİLİM OKULU'NUN EPISTEMİK ÇERÇEVESİNDE ASALAK İKTİDARIN KURAMSAL ANATOMİSİ

Filozof Kirpi: "Parazitokrasiyi yıkan şey öfke değil; hatırlayan bilinçtir; çünkü hatırlayan toplum kendi geleceğini kemirtenleri önce görür, sonra siler, en sonunda da tarihin lağımına geri yollar."

İmdat DEMİR — Filozof Kirpi

Kavramsal Doğa: Parazitokrasi Nedir ve Neden Yeni Bir Kavramdır?

Parazitokrasi, klasik siyaset teorisinin "yolsuzluk", "kleptokrasi", "patrimonyalizm", "clientelizm" ve "popülizm" gibi kategorileriyle açıklanamayan, çok katmanlı, çok kanallı ve çok işlevli bir iktidar metabolizmasını tarif eder. Bu kavram yalnızca ekonomik rantı değil; kültürel çöküntüyü, hafıza tahribatını, eleştiri düşmanlığını, epistemik işgali ve kurumsal çürümeyi aynı yapısal çerçevede ele alır. Parazitokrasi üreten zümre bir sınıf değildir; bir zihin formudur. Bir ideoloji değildir; ideolojileri kolonize eden bir davranış biçimidir. Bir parti değildir; partilerin içine sızan bir iç mutasyondur. Bir cemaat değildir; cemaatlerin arterlerine yerleşen bir çıkar dolaşım sistemidir.

Heterobilim Okulu'nun kavramsallaştırmasıyla parazitokrasi, toplumsal bedenin içeriden tüketilmesi, kurumsal hafızanın emilmesi, eleştirel organların işlevsizleştirilmesi, bilginin yağmalanması ve yetenek ile liyakatin sistematik biçimde bastırılmasına dayalı **bir iç sömürü düzenidir**. Bu düzen, tiranlığın şiddetle, otoriterliğin yasayla, neoliberalizmin rekabetle, teokrasinin dogmayla yaptığı şeyi; **alışkanlık, belirsizlik, iç içe geçme ve görünmezlik** yoluyla yapar. Parazitokrasi tam da bu yüzden tehlikelidir; saldırmaz, sızar; baskılamaz, uyuşturur; yıkmaz, oyuk açar; yasaklamaz, meşruiyeti çürütür; çatışma üretmez, sessizlik üretir.

Parazitokrasiyi yeni bir kuramsal araç yapan temel fark şudur: Bu kavram, iktidarın dışsal baskı tekniklerini değil; içsel çürüme tekniklerini açıklar. Parazitokrasi ancak organizmanın kendi içinde gelişebilir. Bir toplumun eleştiri kültürü, refleksleri, hafızası ve etik omurgası zayıfladığında parazitokrasi ortaya çıkar ve kök salar. Eleştiri bağışlıktır, parazitokrasi immün sistemi hedef alır. Hafıza sinir sistemidir, parazitokrasi sinapsları keser. Ahlak omurgadır, parazitokrasi omurgayı esnetir ve değerleri jelatinleştirir. Bu nedenle kavram yalnızca siyasal bir kategori değil; toplumsal nörofizyolojinin bir metaforik modelidir.

Parazitokrasinin Mekanizmaları: İktidar Devinimi, Kaynak Aktarımı ve Ahlaki Boşalma

Parazitokrasi, üç eşzamanlı mekanizma üzerinden işler. Birincisi ekonomik mekanizmadır; bu, devlet kaynaklarının kuralsız transferi, ihale çıkarları, fon sızıntıları, cemaat ve klikler arası paylaşım mekanizmalarıyla yürür. Burada üretim yoktur; devşirme vardır. İkincisi kültürel mekanizmadır; burada bilgi, simülasyon yoluyla değersizleştirilir, kavramlar içi boş sembollere dönüştürülür, akademik unvanlar sosyal sermayeye çevrilir, entelektüel prestij performansa indirgenir. Üçüncüsü epistemik mekanizmadır; burada

bilgi akışının düğümleri kontrol edilir, eleştirinin meşruiyeti kriminalize edilir, hâkimiyet kurmak için alternatif bilgi kanalları çürütülür.

Parazitokrasinin kurumsal işleyişi beş aşamada görülür. Bir, kaynakların merkezileştirilmesi; iki, sadakat ağlarının genişletilmesi; üç, liyakat organlarının felci; dört, dış denetimlerin etkisizleştirilmesi; beş, etik çerçevenin aşınması. Bu beş aşama tamamlandığında kurumlar artık işlevsel değil; yalnızca kabuk haline gelir. Parazitokrazi tam da bu kabuğun içine yerleşir ve oradan kendini çoğaltır.

Heterobilim Okulu'nun bilgi çoğulluğu teorisiyle bakıldığında parazitokrazi, enerji üretmeyen fakat enerji tüketen bir iktidar formudur. Bu nedenle bütçe açığı yalnızca ekonomik değildir; epistemik bütçe açığı da vardır. Bir toplum ne kadar az düşünürse parazitokrazi o kadar çoğalır. Düşünme kapasitesinin zayıflaması parazitokrasinin oksijendir.

Türkiye: Teopolitik Rant-Devlet Sentezi Olarak Politik İslamcı Parazitokrazi

Türkiye'de parazitokrazi, özellikle AKP-sonrası teopolitik rejimde kristalize oldu. Burada din meşruiyet, devlet ganimet, üniversite unvan, kültür performansı, ekonomi sadakat, bürokrasi ticaret, ahlak ise dekor haline getirildi. Politik İslamcı parazitler yalnızca fon tüketmedi; kavram tüketti, hafıza tüketti, bilim tüketti, kültür tüketti, kurum tüketti. Türkiye'de parazitokrazi üç ana eklem noktasında şekillendi.

Birincisi siyasal-ekonomik eklemidir; yani inşaat-rant-ekonomi üçgeni. Burada "sadakat" üretimden üstün tutuldu ve kamu kaynakları bir çevreye aktarıldı. İkincisi kültürel-eklem noktasıdır; burada İslam geleneği, düşünce değil; vitrin unsuru olarak kullanıldı. Üçüncüsü akademik-eklem noktasıdır; burada bilgi, unvan sisteminin enstrümanına dönüştürüldü.

Politik İslamcı Parazitokrazi dört temel davranış formuyla tanınır.

- Eleştiriyi düşmanlık sayar.
- Liyakati tehdit sayar.
- Bilgiyi tehlike sayar.
- Kendini sorgulamayı yok oluş sayar.

Bu nedenle politik İslamcı parazit, yalnızca ekonomik bir figür değildir; ahlaki, epistemik ve kültürel bir tehdittir. Parazitokrasinin Türkiye'deki varlığı, toplumun bilinç kapasitesini sistematik olarak aşağı çekmiştir. Bu süreç yalnızca devletin çöküşünü değil; toplumun içsel çürümesini de hızlandırmıştır.

Ortadoğu: Hiyerarşi, Petrol, Cemaatçilik ve Asalak İktidar Döngüsü

Ortadoğu, tarihsel olarak hiyerarşik ve ataerkil yapılar üzerine kurulu olduğu için parazitokraziye çok elverişlidir. Burada devlet baba, toplum çocuk; lider kaderdir. Aile, cemaat, kabile, şeyh, aşiret gibi yapılar dikey örgülenmeler yarattığı için parazitokrazi bu dikey hatlar boyunca büyür. Petrol ekonomisi üretimi gereksiz kıldığı için rant ve kolay servet parazitokrasinin doğal gübresine dönüşür.

Ortadoğu'da parazitokrazi dört ana kaynaktan beslenir: hanedanlık politikası, kabile-devlet simbiyozu, petrol-rant sistemi ve dış güçlerin bölgesel mühendisliği. Bu dört unsurun hepsi, eleştirel kültürü yok ederek sadakat kültürünü güçlendirir ve parazitokraziyi süreklileştirir. Ortadoğu'da tiranlık şiddetle, parazitokrazi ise toplumsal suskunlukla örgütlenir. İnsanlar korkudan değil; çaresizlikten konuşmaz. Kurumlar yokluktan değil; işlevsizlikten çürür.

Batı: Görünmez Parazitokrasi ve Kurumsal Konfor Alanı

Batı'da parazitokrasi İslamcı bir figür değildir; teknoloji, marka, kurum kültürü, finansal oligarşi ve lobi ekonomisi üzerinden işler. Burada şiddet yoktur; kurumsal tembellik vardır. Açık ganimet yoktur; bürokratik şişkinlik vardır. Dini manipülasyon yoktur; imaj manipülasyonu vardır. Batı parazitokrasisini görünmez yapan şey; kurumsal verimlilik simülasyonudur. Bu simülasyon sürdükçe parazitokrasi işlevsizlik üreterek kendini korur.

Disiplinlerarası Bir Kuramsal Model: Parazitokrasi Sosyal Bilimler İçinde Nerede Durur?

Parazitokrasi, devlet teorisi açısından bürokratik kolonizasyon modelidir. Ekonomi politik açısından rant-temelli kaynak yeniden dağıtım sistemidir. Kültürel çalışmalar açısından simülasyon üretimidir. Yönetim sosyolojisi açısından kurumsal çürüme biçimidir. Sistem teorisi açısından organizmanın iç çöküşüdür. Bilgi sosyolojisi açısından hafıza tahribatıdır. Heterobilim Okulu açısından ise sosyal enerjilerin tüketildiği, aktarılamadığı ve yenilenemediği bir yapısal metabolizma bozukluğudur.

Bu yüzden parazitokrasi yalnızca bir siyasal analiz kavramı değil; bütüncül bir **toplumsal patoloji modelidir**.

Parazitokrasiye Karşı Direniş ve Heterobilim Okulu'nun Müdahalesi

Parazitokrasiye karşı mücadele iktidarı değiştirmekle değil; bilinci değiştirmekle mümkün olur. Eleştiri yeniden bağışıklık sistemi yapılmalıdır. Hafıza yeniden toplumun zekâ arteri haline getirilmelidir. Ahlak yeniden kurumsal omurga olmalıdır. Bilgi yeniden bir kariyer değil; bir vicdan eylemi olarak görülmelidir.

Parazitokrasi, toplumların içsel çürümesidir. Heterobilim Okulu'nun görevi ise çürüyen bu dokuyu yeniden düşünce, eleştiri ve bilinçle onarmaktır. Çünkü parazitokrasi karanlık üretir; karşısında duracak olan yalnızca **uyanık kolektif bilinçtir**.